

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

**Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції
«Запорізька політехніка».**

(13-14 травня 2021 року)

Електронне видання на DVD-ROM

Запоріжжя, 2021

УДК 330.341.1

Карпенко А.В.¹, Карпенко Н.М.²

¹ д.е.н., доц., професор кафедри економіки та митної справи, НУ «Запорізька політехніка», Україна

² к. держ. упр., доц., доцент кафедри економіки та митної справи, НУ «Запорізька політехніка», Україна

РОЛЬ КЛАСТЕРІВ У РОЗБУДОВІ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ

Жорстка конкуренція та турбулентні зміни у світовому просторі на фоні зростання наслідків пандемії COVID-19 ставлять вагомі виклики не лише перед владними структурами різних країн, а й менеджментом на окремих локальних рівнях. У таких умовах основною рушійною силою динамічного розвитку суспільного виробництва стають інновації. Вони відіграють вирішальну роль у економічному зростанні та розвитку економічних систем розвинених країн. Стабільне економічне зростання здійснюється на інноваційній основі при активному використанні сучасних науково-технічних досягнень, здатності до продукування та комерціалізації інновацій. Високий рівень продукування та впровадження інновацій забезпечується в сучасних умовах за високої продуктивності та взаємодії різних акторів ринку, що утворюють узгоджену за всіма елементами інноваційну систему.

Реалізація на практиці узгодженої діяльності різних акторів ринку щодо продукування та комерціалізації інновацій набула поширення у регіональних інноваційних екосистемах різних країн світу. Зокрема вважається, що економічне зростання на різних локальних рівнях забезпечується тісними виробничими зв'язками пов'язаних різноманітних секторів і платформ, наявними інноваційними мережами, що утворюють інноваційну екосистему. Інноваційна екосистема – «це сукупність організаційних, структурних і функціональних компонентів (інституцій) і їх взаємовідносин, задіяних у процесі створення та застосування наукових знань і технологій, що визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови інноваційного процесу та забезпечують розвиток інноваційної діяльності як на рівні підприємства, так і на рівні регіону та країни за принципами самоорганізації» [1, с. 50]. Інноваційна екосистема є відкритою системою з певним комплексом інститутів, які мають бути поєднані тісними зв'язками. Ефективність функціонування даної системи забезпечується взаємодією організацій (структур), різних форм власності, що зайняті виробництвом наукових знань та технологій (об'єктів інтелектуальної власності) і підготовкою їх до комерціалізації. Вона виробляє і накопичує наукові знання як суспільні блага, які набувають вигляду нематеріальних активів, забезпечує створення умов для формалізації та масштабування процесів, накопичення і

використання знань, ціноутворення в сфері інноваційних продуктів, підтримки результативності інтеграційних зв'язків між акторами інноваційної системи [2]. Інноваційна екосистема є своєрідним комплексом різних взаємопов'язаних інститутів (правового, фінансового і соціального характеру), що регламентують умови, правила та реалізацію інноваційних процесів, сприяють генеруванню, накопиченню та перетворенню знань (ідеї, підприємницький досвід, інвестиції та співтовариство, що їх поєднує).

У локальному середовищі поєднати зазначені елементи здатні кластери, які набувають поширення в умовах загострення конкуренції та формуються з метою посилення власних позицій переважно малого і середнього бізнесу, отримання більш вагомих переваг на ринку порівняно з відособленою власною діяльністю. Кластери дозволяють поєднати та скоординувати всі рівні інноваційної політики, оскільки забезпечують концентрацію ресурсів і створення сприятливого середовища для економічного прориву у вигляді інновацій, сприяють підвищенню конкурентоспроможності на мікро-, мезо- та макрорівні, стрімкому інноваційному розвитку локальних територій, спрощенню для підприємств доступу до різних ресурсів і технологій, зниженню фінансових ризиків тощо [1, с. 411]. У кластерах забезпечується колаборація та синергія науковців, бізнесу, влади та громадськості, а їх основою виступає розвинуте правове забезпечення та дисципліна, розвиток інституту довіри і відповідальності, чого ще значно бракує в Україні [3, с. 204-205].

Отже, кластери є однією з ефективних форм організації інноваційних процесів, що забезпечує створення нових центрів прибутку, технологій і знань, конкурентоспроможну продукцію, дозволяє не лише отримувати переваги від кооперації її учасників, а і підвищувати серед них конкуренцію та формувати унікальні компетенції в межах окремих регіонів чи міжрегіональних зв'язків. Кластери засновуються на довірі та відповідальності між її учасниками, толерантна взаємодія яких на перетині наук і виробництва сприяє продукуванню та комерціалізації інновацій. Тобто кластери забезпечують територіальну інтеграцію наукових і освітніх установ з мережею виробників і споживачів, що й утворює інноваційну екосистему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Давимука С. А., Федулова Л. І. Регіональні інноваційні екосистеми : напрями розбудови в умовах європейської інтеграції : монографія. Львів : Ін-т регіональних дослід. ім. М. І. Долишнього НАН України, 2016. 464 с.

2. Карпенко А. В. Розвиток інтелектуальних активів людського потенціалу: теорія та практика: монографія. Запоріжжя: ФОП В. В. Мокшанов, 2018. 510 с.

3. Карпенко А. В., Карпенко Н. М. Кластери як форма забезпечення інноваційного розвитку регіону. Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (9-11 лютого 2021 р.) за заг. ред. Л. М. Бухаріної. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С. 204-207.

УДК 658.15:658.589

Крупка М. І.¹, Руцишин М. О.²

¹д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

²аспірантка кафедри фінансів грошового обігу і кредиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах господарювання рівень конкурентоспроможності підприємств визначається здатністю до нововведень, тобто істотно залежить від рівня інноваційної діяльності. Водночас інноваційна діяльність неможлива без відповідного фінансового забезпечення, що є досить актуальним, зважаючи на дефіцит власних фінансових ресурсів та складність залучення інвестицій, високий рівень відсотків за банківські кредити.

Інновації, передусім, є невід'ємною частиною економічного розвитку не тільки окремих підприємств, а й країни загалом. У зв'язку з цим важливо правильно розподіляти фінансові ресурси, спрямовані на підтримку і розвиток інноваційної діяльності. Пошук і вибір методів фінансування інновацій повинен здійснюватися з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів. Процес зростання інноваційної активності вимагає значного фінансового забезпечення, тому розвиток національної інноваційної системи України потребує вирішення проблеми фінансування інноваційної діяльності [1, с. 83].

На сьогодні одним із головних факторів економічного зростання є ефективне фінансування інноваційного процесу вітчизняних підприємств. Цей вид діяльності є надзвичайно ризикованим, непередбачуваним і вимагає значних капіталовкладень на кожному етапі, починаючи від виникнення ідеї та закінчуючи її кінцевою комерціалізацією й реалізацією [2]. Враховуючи відмінності інноваційних проектів один від одного, доцільно навести низку методів щодо фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства, враховуючи особливості їх використання задля забезпечення його успішного розвитку (табл. 1) .

Аналіз розглянутих методів фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств в розрізі особливостей їх застосування та